

Силабус курсу Історія літератури
Ступінь вищої освіти – бакалавр Освітня програма « Акторське мистецтво»
Дні занять: четвер Консультації: середа
Рік навчання: 1, Семестр: 1-2
Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП	Кандидат філологічних наук, доцент Вашків Леся Петрівна
Контактна інформація	+380975827215

Опис дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія літератури» складена відповідно до освітньої програми «Акторське мистецтво» підготовки бакалаврів спеціальності «Сценічне мистецтво». Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості розвитку зарубіжної (1 семестр, що завершується заліком) та української (2 семестр, що завершується екзаменом) літератури від найдавніших часів до сучасності; закономірності розвитку літератури подано у хронологічній послідовності її літературних напрямів. Література розглядається як естетичний феномен й суспільне явище з оригінальною жанровою та стильовою системою, характерною для кожного із зазначених напрямів. Опанування історії літератури сприятиме поглибленню інтелектуального рівня майбутніх акторів, розвиватиме їхні навички аналізу мистецьких явищ, уміння орієнтуватися в особливостях літературного процесу тієї чи тієї літературної доби.

Структура курсу

Години			Тема	Результати навчання
лекції	практичні	самостійна робота		
2	2	5	1. Античний світ і його здобутки у царині літератури	Знати хронологічні межі античності, орієнтуватися в родах і жанрах античної літератури. З'ясувати специфіку розвитку літератури в Давній Греції і Давньому Римі. Називати представників античної літератури і розкривати їхній внесок в історію світової культури. Аналізувати твори Гомера з урахуванням їх міфологічної основи. Знати імена українських перекладачів творів античності.
2	4	6	2. Середньовіччя, Ренесанс і Просвітництво в літературних постатях	Знати хронологічні межі та специфічні ознаки Середньовіччя, Ренесансу та Просвітництва в історії зарубіжної літератури. Називати видатних представників Середньовіччя в літературах Заходу і Сходу, аналізувати їхній внесок, орієнтуватися у жанрах середньовічної літератури. Розкрити значення творчості Данте Аліг'єрі, Омара Хаяма та ін. Вміти визначати характерні риси ренесансної літератури та культури на прикладі творчості Франческо Петрарки, Вільяма Шекспіра, Мігеля де Сервантеса та ін., з'ясувати вплив письменників як на розвиток національних літератур, які вони представляли, так і на світове мистецтво. Знати імена та твори найяскравіших представників європейського Просвітництва (Джонатан Свіфт, Й.-В. Гете, Ф. Шиллер). Називати жанри, визначати проблематику їхніх творів з урахуванням ознак і чинників розвитку європейської літератури доби Просвітництва. Знати імена українських перекладачів вершинних творів.

2	2	5	3. Бароко і класицизм в зарубіжній літературі	Визначати провідні ознаки бароко як художнього напрямку. Знати історичні умови, філософське та естетичне підґрунтя класицизму. Називати представників зазначених літературних напрямів і аналізувати їхні твори. Характеризувати внесок французьких письменників у розвиток класицизму (Ж.-Б.Мольєр, П.Корнель, Ж.Расін, Ж. де Лафонтен, Ф. де Ларошфуко, Н Буало). Орієнтуватися у творчості представників літературного бароко (П.Кальдерон де ла Барка (Іспанія), А.Гріфіус (Німеччина), Джон Дон (Англія) та ін.).
2	2	5	4. Європейський романтизм і особливості його розвитку в національних літературах	Знати специфічні ознаки романтизму, вплив фольклору на його розвиток; називати жанри, характерні для цієї літературної доби. На прикладі творчості Г. Гейне, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, О. Пушкіна та ін. характеризувати особливості розвитку романтизму в національних літературах. Уміти визначати мотиви та поетикальні особливості творів романтизму.
2	4	6	5. Реалізм і натуралізм у зарубіжній літературі: імена, жанри, художні тенденції	Знати визначення поняття «реалізм»; вміти визначати характерні ознаки реалізму як літературного напрямку на прикладі творів О. Бальзака та ін., натуралізму – на прикладі Е. Золя та ін. Називати творців реалістичного роману/повісті у різних національних літературах; визначати проблематику, композицію, оповідну манеру та художні особливості зразків реалістичного художнього письма.
2	4	6	6. Європейський модернізм кінця XIX – початку XX ст.: розмаїття течій і поезики	Знати характерні риси модернізму як літературного напрямку, орієнтуватися в течіях європейського модернізму (імпресіонізм, еспресіонізм, символізм, авангардизм та ін.), знати їх специфічні змістові і поетикальні ознаки. Визначати жанрову палітру європейського модернізму. Називати представників модернізму в різних національних літературах і їхні твори. Аналізувати поетичну творчість Ш. Бодлера, П. Верлена, А. Рембо, Г. Аполлінера; прозову – Ф. Кафки та ін. Характеризувати розвиток модерної драматургії в Європі (Г. Ібсен, Б. Шоу, І. Гауптман, М. Метерлінк).
2	2	5	7. Зарубіжна література XX-XXI століть	Знати особливості розвитку модернізму в літературі першої половини XX ст. Вміти аналізувати інтелектуальний роман (Герман Гессе «Степовий вовк»); характеризувати літературну творчість представників «втраченого покоління» (Е.-М. Ремарк, Е. Гемінґвей, Ф.С. Фіцджеральд), називати твори і визначати їх жанри та проблематику; орієнтуватися у здобутках письменників-екзистенціалістів (А. Камю «Сторонній»). Характеризувати риси літератури постмодернізму (У. Еко) та сучасної зарубіжної літератури (П. Коельйо та ін.).
2	2	5	8. Давнє українське письменство	Знати хронологічні межі давньої української літератури, називати представників і твори. Орієнтуватися в системі жанрів давнього письменства (літопис, поема, житійна література, шкільна драма, байка та ін.). Аналізувати художню творчість Г. Сковороди (збірки «Сад божественних пісень», «Байки харківські»).
2	2	5	9. Класицизм і сентименталізм у новій українській літературі	Знати суспільно-історичні і культурні обставини становлення нової української літератури, її хронологічні межі. Називати найвизначніших представників цього літературного періоду, аналізувати творчість І.Котляревського («Енеїда», «Наталка Полтавка»), Г. Квітки-Основ'яненка («Маруся», «Конотопська відьма», «Сердешна Оксана» та ін.), виокремлюючи ознаки класицизму та сентименталізму.
2	2	5	10. Література українського романтизму: жанри, мотиви, естетична стратегія	Знати особливості розвитку романтизму в українському письменстві (харківський, київський, петербурзький періоди). Називати школи та представників українського романтизму. Характеризувати творчість П.Гулака-Артемовського, Л. Боровиковського, Є. Гребінки, М.Костомарова та ін., виокремлюючи мотиви та поетикальні особливості. Орієнтуватися в жанровій системі українського романтизму. Знати біографію та вміти аналізувати творчість Т. Шевченка усіх чотирьох періодів. Уміти з'ясувати роль і значення постаті Т. Шевченка в українській культурі. Знати творчість П. Куліша, аналізувати роман «Чорна рада» як твір українського романтизму.

2	4	6	11. Українські письменники – творці реалістичної прози	Знати представників реалізму в українському письменстві другої пол. XIX ст. Орієнтуватися в особливостях цього літературного напрямку на прикладі творчості Марка Вовчка («Інститутка», «Народні оповідання»), А.Свидницького («Люборацькі»), І. Нечуя-Левицького («Микола Джеря», «Хмари», «Над Чорним морем», «Афонський пройдисвіт» та ін.), Панаса Мирного («Хіба ревуть воли...», «Повія», «Лихі люди», «Лови» та ін.), Б.Грінченка («Серед темної ночі», «Під тихими вербами» та ін.), І. Франка («Лель і Полель», «Перехресні стежки», «Захар Беркут», «Свинська конституція», «Грицева шкільна наука» та ін.). Визначати жанри творів, знати їх проблематику, аналізувати поетикальні особливості зразків української реалістичної прози.
2	4	6	12. Естетичні стратегії модернізму в українській літературі межі XIX-XX століть	Характеризувати естетичні засади українського модернізму к. XIX – поч. XX ст. Знати представників і їхні твори, вміти аналізувати твори експресіонізму (В. Стефаник), імпресіонізму (М. Коцюбинський), неоромантизму (Леся Українка, О. Кобилянська), символізму (Олександр Олесь, М. Вороний та ін.). Орієнтуватися в жанрах інтелектуального роману (А.Кримський «Андрій Лаговський»), соціально-психологічного роману (В.Винниченко «Записки Кирпатого Мефістофеля»), філософської драматичної поеми в художньо-стильовій системі Лесі Українки, модерній стилістиці новел О. Кобилянської («За готар», «Битва», «Банк рустикальний»).
2	2	5	13. Українське «розстріляне відродження»	Орієнтуватися у картині літературного процесу 20-30-х рр. XX ст., знати історичну обстановку в Україні у 1917-1930 рр. Називати літературні організації та угруповання і їхніх чільних представників (група неокласиків, «Гарт», «Плуг», «Ланка», ВАПЛІТЕ, «МАРС», «Західна Україна» та ін.). Розуміти суть і значення літературної дискусії 1925-1928 рр., її хід та етапи. Знати творчість М. Хвильового як речника українського національного Відродження («Думки проти течії», «Україна чи Малоросія» та ін.). Характеризувати поезію раннього П.Тичини, прозу Ю. Яновського («Вершники», «Майстер корабля» та ін.), В. Підмогильного (урбаністичний роман «Місто»), модерну драматургію М. Куліша («Мина Мазайло», «Народний Малахій» та ін.), режисерські здобутки Леся Курбаса (театр «Березіль»). Уміти пояснити трагічну біографію письменників крізь призму вислову-метафори «розстріляне відродження» (Ю. Лавріненко).
2	2	5	14. Література «соціалістичного реалізму»: художні здобутки і втрати українського письменства другої пол. XX століття	Знати історико-суспільні та культурні особливості розвитку літератури в Україні радянського періоду. Вміти пояснити термін «соціалістичний реалізм», назвати його творців (А. Головка, М. Стельмах, О. Гончар та ін.); знати й аналізувати новаторську творчість О. Довженка – автора жанру кіноповісті («Зачарована Десна», «Україна в огні» та ін.). Орієнтуватися в ідеологічних змінах («хрущовська відлига», вибух «дисидентства» в 60-70-і рр. XX ст.). Знати імена шістдесятників (І. Світличний, Д. Павличко, Л. Костенко, В.Симоненко, М. Вінграновський, І. Драч, Гр. Тютюнник та ін.), аналізувати їхню творчість у проблемно-тематичному, жанрово-композиційному та художньо-стильовому вимірах.
2	2	5	15. Український постмодернізм	Знати характерні риси постмодернізму як мистецько-культурного феномену к. XX – поч. XXI ст. Уміти виокремлювати постмодерністські риси в сучасній українській культурі та літературі. Аналізувати творчість літературного угруповання Бу-Ба-Бу, поетичний постмодернізм С.Жадана, особливості прози В.Даниленка («Газелі бідного Ремзі», «Кохання в стилі бароко», «Капелюх Сікорського», «Грози над Туровцем»), О. Забужко («Музей покинутих секретів»), Ю. Щербака (трилогія: «Час смертохристів: Міражі 2077», «Час великої гри. Фантоми 2079», «Час тирана. Прозріння 2084»). Орієнтуватися в жанрових особливостях сучасної літератури, аналізувати основні тенденції літературного процесу в Україні межі XX – XXI ст.

Формування програмних компетентностей та результатів навчання

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності та результати навчання
ЗК 11	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ФК 6	Уміння застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору, систематизації; використовувати свої навички та вміння в розробці літературного, режисерського сценарію, постановочного плану, календарного плану створення вистави, програми.
ФК 7	Здатність виявляти тенденції розвитку сучасного театального процесу, орієнтуватися в усій різноманітності театально-сценічної, драматургічної, театрознавчої діяльності.
ФК 16	Уміння користуватися науковою літературою, архівними матеріалами. Здатність займатися самоосвітою.
ПРН 1	Володіти культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу і синтезу в професійній діяльності.
ПРН 2	Володіти державною мовою України, культурою висловлювання, вмінням логічно будувати власне мовлення (письмове та усне).
ПРН 10	Використовувати навички та вміння в розробці літературного, режисерського сценарію (експлікації), постановочного плану, календарного плану створення вистав.
ПРН 12	Розуміти наукові публікації за обраною спеціалізацією і відслідковувати найновіші досягнення за цією спеціалізацією, спілкуючись з колегами.
ПРН 13	Знайти відповідні наукові джерела, які належать до професійної діяльності.
ПРН 17	Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку музики, літератури, образотворчого мистецтва, кіно; історичні та сучасні факти про життя і творчість видатних особистостей у сфері мистецтва.
ПРН 21	Планувати організацію творчо-виробничого процесу, забезпечувати поетапність пошуку вірного мистецького рішення вистав та видовищ усіх видів та жанрів на високому художньому рівні.

Літературні джерела

1. Зеров М. Українське письменство / упоряд. М. Сулима; післям. М. Москаленка. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи» 2002. 1301 с.
2. Історія української літератури XIX століття : підручник для студ. філол. спец. вищ. навч. закладів : у 2 кн. Кн. 2 / М. Г. Жулинський та ін. ; за ред. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2006. 712 с.
3. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 1 : У пошуках іманентного сенсу. Київ: Академія, 2013. 512 с.
4. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 4: У сподіваннях і трагічних зламах. Київ: Академія, 2015. 576 с.
5. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 5: У сподіваннях і трагічних зламах. Київ: Академія, 2017. 544 с.
6. Ковалів Ю.І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 2: У пошуках іманентного сенсу. Київ: Академія, 2013. 624 с.
7. Ковалів Ю.І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 3: У сподіваннях і трагічних зламах. Київ: Академія, 2014. 472 с.
8. Ткачук М. П. Українська література XX століття. Тернопіль: Медобори, 2014. 608 с.
9. Ушкалов Л. Від бароко до постмодерну: есеї. Київ: Грані-Т, 2011. 552 с.
10. Чижевський Д. Історія української літератури. Тернопіль : Феміна, 1994. 480 с.
11. Шевчук В. Муза Роксоланська. Українська література XVI – XVIII століть: у 2-х кн. Кн. 1.: Ренесанс.

Раннє бароко. Київ : Либідь, 2004. 400 с.;

12. Шевчук В. Муза Роксоланська. Українська література XVI – XVIII століть: у 2-х кн. – Кн. 2.: Розвинене бароко. Пізнє бароко. Київ : Либідь, 2005. 728 с.

13. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття : навч. посіб. 3-є вид. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 400 с.

14. Пашенко В.І., Пашенко Н.І. Антична література : підручник для студ. Київ : Либідь, 2001. 718 с.

15. Помазан І.О. Історія зарубіжної літератури XX століття : підручник для студ. вищ. навч. закл. Харків : Вид-во НУА, 2016. 264 с.

16. Шаповалова М.С., Рубанова Г.Л., Моторний В.А. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження : підручник. 3-є вид. перероб. і допов. Київ 6 Знання, 2011. 476 с.

17. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І.Ковалів та ін. Київ : ВЦ «Академія», 1997. 752 с.

18. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007.

19. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : у 2 т. / за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Поточне опитування та самостійна робота	50
Виконання індивідуального завдання	25
Підсумковий контроль	25